

Hit és tudomány

2009 május 06. Flag

Szöveg méret

Mentés

-
-
-

- [1](#)

Még nincs értékelve

Mérték

A tudománynak, mármint a „modern”, materialista tudománynak a hithez képest semmiféle érvénye nincsen. El?re kell ezt bocsátanom, mert újabban különféle értekezések jelennek meg e témában, és ezek közös jellemz?je egyfajta bocsánatkér? hangnem, már-már mentetet?zés, hogy ugye azért a tudomány nagy dolog, hatalmas eredményei kétségbevonhatatlanok, már a pápa is elismerte, hogy...Nos, felejtjük el.

A szentatya államfő is egyben, tehát politikus. Magam szerencséje, hogy semmiféle evilági elkötelezettségem nincsen gyermekeimen kívül, tehát most jól megmondom...

Ott kezdem, hogy mi is a tudomány tárgya, az anyag? Semmi. Jól emlékszem az iskolából, hogy van egy atomburok, meg az elektróhéj, amely egy olyan gömbfelület, amelyet egy vagy több mérhetetlenül kicsi test mérhetetlenül gyors pörgése alkot. Arányaiban úgy néz ki, mint egy lakószoba méretű tér sarkaiban egy-egy gombostűfej. Az egész lehet részletezni, de a lényeg csak annyi, hogy amit az elektronmikroszkópon láthatunk, az az atom. Az atom térfogatának pedig milliomodrésze az, amit a tudomány anyagnak sejt - azután vagy az, vagy nem. A többi nem más, mint erő, mely az atomszerkezetet összetartja, részeit mozgatja. Hanem ezzel az erővel megint csak nemigen tud mit kezdeni a tudomány, azon kívül, hogy saját szempontjai szerint megméri. Lesz mérete, joule vagy watt vagy hektopaszkal, (jól összekevertem), csak hogy az nem maga az erő, hanem csakis az erő hatása! Eddig semmit nem tudhatunk meg valós lényegről, főleg nem a forrásáról. Zavarában a tudós ezt az erőt elnevezte elektromágneses vagy gravitációs vagy mit tudom én milyen erőnek, ám a hosszú jelző mégsem visz közelebb a lényeghez. Természetesen én sem tudom, mi ez az erő. Sőt nem is érdekel. Ami érdekel, az nem az anyag megnyilvánulása, hanem az, ami az anyagot megnyilvánulásra készíti. Ennek tudománya pedig a teológia.

Amikor a materialista tudománnyal szemben bocsánatkérő és viszonylagosan elismerő hangot ütünk meg, annak az az oka, hogy felrémlik bennünk foghúzásaink esete. Egészen elborzadok arra gondolva, mi történne velem, ha fel nem találták volna az érzéstelenítőt? Vízválasztó a kérdés. Kétféle valóság, világi egzisztencia és világokon túli, lelki létezés lehetőség szerinti vizsgálata oldja meg ezt. Segítségét pedig az utóbbi pár száz év európai tudományossága nem ad. Segítségért az evangéliumhoz, a középkori misztikusokhoz, néhány kivételes újabb kori felvilágosításhoz, és juj, ne is mondjam... keleti bölcsességekhez kell nyúlnunk.

Emléktáblán olvastam: itt lakott a neves karmester, vagy valaki ilyesmi, és oda nyilatkozott, hogy csakis a pillanat, nincs más valóság. Mivel egész neveltetésünkkel szemben áll ez az ige, érdemes lenne megvizsgálni kissé. Nem túl nehéz, követhető a gondolat. Volt nekem egy (kettő) bájos nagymamám. Amíg élek, el nem felejtetem őket, sem korosztályukat, mindazokat, akik a térdükön lovagoltattak annak idején. Ám semmiféle érdemi köztudomásom nincsen édesanyám emlékeihez, hiába, hogy ő ugyanolyan áhítattal mesél az én nagymamájáról, mint én az enyémiről fiamnak. Az, amit erre válaszol a modern szentimentalizmus, hogy hiszen a génjeinkben élnek, hát enyhén szólva is értelmetlen. A géneket azok az atomok alkotják, melyekről fentebb szoltam, és lehet, hogy tényleg alkotnak valamit, de a valóság terén mechanikus emlékezetük mindenféle vonatkozása megszűnt. A „volt” nem van, hanem volt, más szóval: nincs. Ami volt, az nincs, és ami lesz, az sincs. Vallásos, konzervatív ember mindenkor gondolkodik ezekről, de a létezőt soha össze nem keverheti a nem létezővel. Márpedig múlt és jövő nem létező, nem tény, hanem idea. Az idea pedig nagyon fontos a gondolkodó elme számára, mert irányt mutat, csak hogy: mégsem valóság.

A keleti bölcsesség keményen fogalmaz: a világ káprázat, semmi más. Ha ez tévedés volna, az Úr sem biztatta volna embereit, hogy hagyják el rokonaikat és vagyonukat. Mivel így tett, egészen bizonyos, hogy maga sem becsülte túl földi létünket. Igazát a fent vázlatosan, de aligha tévesen bemutatott atomszerkezet az anyagi nézetből is bizonyítja.

Az, hogy egy rendszerint szentnek tartott könyv miről szól, egészen mindegy lenne. Az, hogy egy Jézus miről beszélt kétezer évvel ezelőtt, egészen érdektelen lenne számunkra, hiszen az akkori eseményeket bátran tekinthetjük nem létezőknek. Azok is, hiszen a régmúltban történtek, tehát nincsenek. Hogy voltak-e, azt bibliakutatók el nem fogják dönteni. Eddigi okoskodásaim alapján nem létezőknek kellene tekinteni azt, amire egyházat alapítottak őseink. Itt azonban felborult a szekér. A tények maradnak minden vonatkozásukban. Az Evangéliumot a szikár ész kénytelen lenne nem létezőnek tekinteni. Mégis, egészen észvesztő módon, múltunknak ez a vékony szelete a józan ésszel szemben képes úgy viselkedni, mintha létezne. Egy kétezer éve megfeszített alak, akinek emléke csak egy rövid könyv, úgy viselkedik, mint ha itt lenne. Beleszól életünkbe, jeleket ad és bátorít, ellenségeket háborít, és vonzza számtalan hívét, hétköznapi embereket és másokat, akik őt követve elnyerték az üdvösséget, és folyamatosan kihatással van mostani életünkre, az egyetlen valóságra, a pillanatra.

E világ káprázatos megnyilvánulásai közül az első és legszilárdabb valóság az idő. A legképtelenebb témája Hollywoodnak az időutazás. Majd lesz egy gép, amibe beülünk, és be-szélhetünk kitalált korok kitalált hőseivel –figyelem, soha sem Nimródal, sem Melkisedekkel, sem Árpád apánkkal- a legbárgyúbb mozik témája. Hanem a pusztán tény, hogy ez a téma oly népszerű, irányítja figyelmünket az idő fogalmára. Helyesbítenem kell magamat. Az idő egyáltalán nem a legszilárdabb valóság. Még csak nehézséget sem okoz ennek bizonyítása! Mindnyájunk tapasztalata, hogy álmodunk valami rosszat, például üldöznek, vagy ilyesmi. Hosszú álom, rengeteg félelemmel és borzalommal, végén egy puskalövés vagy robbanás, amire felébred a keresztény. Akkor válik nyilvánvalóvá, hogy a huzat becsapta az ablakot, a valóság semmi más, mint egy ablak becsapódása. Hanem hogyan lehetséges, hogy a természeti esetet oly hosszú történet elzúgta meg? Csakis egy módon: az idő mégsem oly szilárd valóság, mint hisszük. Az a rossz álom nem az időben történt. Az álom nem más, mint egyetlen kép, benne minden, ami

majd az ébredéskor id?beni sorrendbe fog(?) szervez?dni! A buddhista festészetnek, amely persze nem m?vészet nyugati értelemben, tán egyetlen témája: világtörténet egy képen. Nyugaton is volt hasonló, legközelebb tán M. S. mesternél: egyetlen táblán egyazon történet, rendesen a passió, id?ben egymásra következ? stációi.

Azt mondta egy ízben valaki, aki nem igen hajlandó bejönni a templomba, hogy ? nem hisz. Azután elmerengett, és hozzátette, hogy azért valaminek kell lennie... Így fejezte ki azt, hogy nem hisz a keresztény vallás égi hierarchiájában, nem fogadja el a hivatalos teológiai tanítást, stb, de azért csak sejt valamit. Alkalmadtán majd elmondom neki, nem lesz könny?, hogyan is van. Pontosabban: nem azt, hogy hogyan is van tényleg, mert azt a templomon belül sem látom. Lehet, hogy mások látni vélik, van úgy, hogy tényleg látnak igazi, megrendít? csodákat. Bizonyos, hogy mindezek összege, a mi hitünk hatalmas er?t ad, de annak, aki nem hisz, semmi az. Pedig ? is szeretne hinni, csak nem tudja, miben. A kérdés kulcsa számomra egy kis könyvecskében van. Nem túl divatos manapság a középkori misztika, én is csak egy-két szerz?t olvastam, de pokoljáró Tar L?rincnek kötelez?nek kellene lennie a hitoktatásban.

A középkori Írországból volt egy különös hely. A legnagyobb b?nösök, itt két személy be-számolójáról van szó, egyik bizonyos György vitéz, másik L?rinc, akkoriban nem érték be plébánosuk feloldozásával. A vezeklés vágya még Rómában sem csillapodott, pedig maga a pápa oldotta fel Györgyöt. Már ez után látogatta meg szent Patrick barlangját. Nem részletezem hosszabban, a lényeg az, hogy megjárta a túlvilágot a pokol aljától fel a mennyekig. Lelki vezet?je az úton egy arkangyal volt, talán Mihály, nem emlékszem, de nem is lényeges. Itt a vezet?nek az a mondata fontos, amivel kezdte az utat. Valahogy úgy mondta, megmutatok neked mindent, de nem *valós formájában, hanem csak ahogyan testi szemmel láthatod*. Tehát György sem, mi sem láthatjuk meg életünkben, tudomást sem szerezhetünk arról, mert el sem is viselhetnénk, milyen formában él a túlvilág. Azt látni és felfogni képtelenek vagyunk. Pál tudta ezt, és gyönyör?en fogalmazott: „tükör által homályosan” látunk.

Az inkulturáció egészen fentr?l ered. Az Úr olyan Evangéliumot hagyott ránk, amely leginkább alkalmas a világ nyugati felén él? emberek számára, hogy ?ket istenfél? életre vigye. Egyik makacsul nem hisz egészen az utolsó óráig, másoknak megmutatja magát a Boldogasszony él? valójában. Ám csakis olyanképpen, amely kép megfelel a látnok kultúrájának! A Hatalmak egyszerre tapintatosak és válogatósak. Soha nem fognak megjelenni valós formájukban, és nagyon ritkán olyannak, aki hitetlennek tudja magát.

Még egy vigaszt mondok a hitetleneknek. Úgy gondolom, hogy Isten és közvetlen környezete, ha megmutatkozik e világban, olyanféleképpen hat, mint a fényképész vakuja. Közli velünk mondandóját, megrendíti lelkünket, ám szemünket elvakítja. Sem Te, sem plébánosod, sem semelyik apostol nem láthatta életében a valóságot.

Magam hitetlenségében egy fél életem át kínlódtam torokfájással. Fura tünet volt, hogy a legkisebb hajnali leh?lés, a legjobban f?tött szobában is, szörny? torokfájást okozott. Ébredés után rendesen percek alatt elmúlt, de évente legalább egy hónapot folyamatos torokfájásban szenvedtem. Aztán elkezdtem bejárni a templomba, megtanultam a szokásos viselkedést, jó-lesett. Néhány éve történt, hogy hirdették a soron következ? balázsáldást: a torkukkal dolgozó színészeknek, moderátoroknak, tanároknak, papoknak, szóval mindenkinek, aki nyilvánosan beszél, a számukra rendszeresített óvó, áldó formulát. Ez jó lesz nekem, a torokfájósnak, gon-doltam. Már beálltam a sorba, amikor bevillant kis eszembe: de hiszen már jó régen nem is fáj a torkom. Mióta is? Döbbenet: tavaly már megkaptam a balázsáldást!

A tudománynak tiszte, hogy nyilvánvaló tapasztalatokból elvi megállapításokat sz?rjön le. Ha egy izotóp húsz év alatt bomlik le a következ? atommá, majd negyven év múltán követi a következ? atom, a másik izotóp, és így tovább. Ebb?l számították ki az évmilliárdokat, ame-lyekkel mérik a természet történetét. Csakhogy amikor ezt az elvet kitalálták, még éltek és dolgoztak az id?sebb kutatók, úgy emlékszem, Makkay Jánosnak hívják a miénket, aki rend-kívüli szkepszissel viseltetett a radiokarbon kormeghatározással szemben. Ha egy atomnak emberi léptékkel megtapasztalható a lebomlási ideje, rendben van. Ám vannak, amelyeket sokkal hosszabb felezési idej?nek tart a tudomány. Mikor lesz azokra vonatkozó tapasztalat? Nincsen, mégis készpénzként kezelik a kitalált elvet. Hirosimára ledobták az uránium-bom-bát, és alig két emberölt? múltán már a robbanás helyén emlék? áll, holott az uránium fel-tételezett felezési ideje... No, elismerem, elfogyott a tudományom. Valaki másnak, aki inkább képzett a fizikában, végre becsülettel meg kéne vizsgálnia a kérdést: hogyan is állunk az ato-mok felezési idejével?

A tudomány tiszte tudomásom szerint az lenne, hogy tapasztalatokból elveket sz?rjön le. Amikor egy tapasztalat kétséges, mert közvetett úton jutottam hozzá, akkor azt köteles va-gyok a továbbiakban helyi értékén kezelni. Ha ezt az állítást elfogadja olvasóm, akkor az is belátható, hogy ha egy tapasztalat kétséges, akkor sokkal inkább kétséges bármely más, ezen tapasztalatra épített következtetés. A modern tudományosság igen sok téren élesen szemben áll ennek az egyszer? gondolatnak az igazával. Pl. az ?rkutatás természetéb?l fakadóan köz-vetett tapasztalatokból él. A paleontológia egy kitalált elvhez, a fejl?déselmélethez sorolja leleteit. Nemzetünk történetének korai, írásos bizonyítékai többnyire másolatok. Ám mi van, ha mondjuk az evolúció tévedés? Az bizony könnyen meglehet, itt van rögtön az úgynevezett neandervölgyi ember, akinek már az agykoponyója is nagyobb volt a miénknél. Furulyája meg egyenesen valamilyen– no, a zenéhez nem értek, mindenesetre jóval bonyolultabb ská-lára hangolta, mint amit manapság használunk. ?störténet? Közeli nép kutatói nemrég bizo-

nyitották, hogy saját okleveleik java része hamisítvány. Átolvasva néhány egyszer?bb m?vet, arra kellett jutnom, hogy a tudományos igazságok érvényét manapság azok elfogadottsága határozza meg. Hanem ki fogad el, és mit? Bizony, oda jutottunk, hogy a demokrácia elvei döntenek. Ha szám szerint több tudós hiszi az evolúciót, mint ahányan ellenzik, akkor az evo-lúció érvényes tan. Ha államunk a finnugor tudományt támogatja, mert az akadémián a többség (nincs is kisebbség ott) akkor az érvényesül, és így tovább.

A tudományba meg lehet bolondulni. Aki életét feltette rá, alig befolyásolható, hiszen életét (családját, egzisztenciáját) ?rzi. Én nem ástam bele magam egyik ágába sem, tehát véleményem onnan nézvést fél kézzel cáfolható. Ördögi kör, ahogyan mondjuk, és most bevillan, hogy az Úr milyen rövid úton járt el. Távozz! mondta, és ennél jobbat máig, senki sem tud.

A tudomány és az ördög között a párhuzam egyszer?en félelmetes. Mindkett?nek cáfolha-tatlan igazságai vannak. Csak éppen lelkük nincsen. Ami van, az csak a tudományba szédült ember esze.

Pogány István

Szerz? a *Flag Polgári M?hely* tagja

Ajánló